

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio VI. De Irreligiositate, & in specie de Sacrilegio, Blasphemia, &
Tentatione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Q U Æ S T I O VI.

De Irreligiositate, & in specie de Sacrilegio, Blasphemia, & Tentatione Dei.

Diximus in principio quaestionis superioris, virtuti Religionis opponi per defectum Irreligiositatem, quæ plura sub se vitia continet: Omissis aliis, videlicet Perjurio, & Adiuratione, de quibus infra cum de Juramento, necnon Simonia, de qua cum de Restitutione in particulari, agendum hic superest de Sacrilegio, Blasphemia, & Tentatione Dei.

ARTICULUS I.

De Sacrilegio.

- I. Sacrilegium est rei Sacrae lesio. Triplex autem est, Personale, Locale, & Reale: Specialiter autem in Confessione aperienda sunt Sacrilegii species.
- II. Probabiliter tres ista Sacrilegii species sunt atomæ, non subalterna; itant de consilio, non de precepto explicandus sit in confessione modus Sacrilegii, tanquam circumstantia aggravans.
- III. Quanam Persona dicatur Sacra, itant eam ledens Sacrilegium committat?
- IV. Per lesionem Personæ Sacrae quadrupliciter committitur Sacrilegium; injiciendo manus violentas, perducendo ad tribunal saculare, subji-ciendo oneribus vectigalium, & per actiones venereas.
- V. Novitius non habens votum castitatis non est sacrilegus, si carnaliter peccet. Quid de habente hoc votum, si alios inducat ad peccandum carnaliter? Quid de Sacerdote Græco, si peccet contra castitatem?
- VI. Communius docent contra nonnullos, fractionem cujuscumque voti esse sacrilegam.
- VII. Quare non sint sacrilega omnia peccata Personæ Sacrae, sed solum peccatum contra castitatem?
- VIII. Quare percussio Clerici habentis primam Tonsuram, & Novitii sit sacrilega, & non sit sacrilegum peccatum istorum contra castitatem?
- IX. Quinam dicatur locus sacer, cuius violatio sit Sacrilegium?
- X. Latius patet locus sacer relate ad effectum gaudendi immunitate, quam relate ad effectum constituendi furtum, verbi gratia, sacrilegum.
- XI. Locus sacer violatur per illas dumtaxat actiones, quæ in locis Sacris intuitu Religionis prohibentur, puta per effusionem sanguinis, vel seminis, si delicta sint publica, per extractionem violentam e loco Sacro, per mercatus, convivias, furta, &c.
- XII. Est sacrilegum furtum sacri de sacro, Sacri de non Sacro, & non sacri de Sacro, si res non sacra sit in Ecclesia custodia causa, aut illi commodata.
- XIII. Num sit Sacrilegium furari aliquid e Sacristia? Non est sacrilegium furari aliquid e Claustris Religiosorum, aut ex Oratoris prioratis. Quid de furto in Oratoris Xenodochiorum, & Eremitiorum?
- XIV. Nomine rei Sacrae veniunt Sacramenta, ornamenta Ecclesie benedi-

r. &c.

Eta, bona Ecclesia, & similia. Non tamen Tempus, & locus; unde de se non est Sacrilegium peccare die festo, aut in Ecclesia.

XV. *Est Sacrilegium concupiscere copulam habendam in Ecclesia; sed non est Sacrilegium in Ecclesia concupiscere copulam habendam extra Ecclesiam. Actus turpes si in Ecclesia committantur, explicandum est in Confessione.*

XVI. *Multipliciter Sacrilegium reale committi potest; praesertim si quis abutatur aut rebus, aut verbis sacris, si irreverenter officium recitetur, si imagines Sacrae, vel Reliquia male habeantur, &c.*

I. **S**acrilegium idem sonat, ac sacre rei lesio, seu violatio. Dicitur autem res sacra, quae ad cultum Dei consecrata est, sive ex lege Divina, sive Ecclesiastica: Quia tamen triplex genus rerum Deo consecrantur, videlicet Personae, loca, & aliae res, ideo triplex genus Sacrilegii datur, nempe Personale, Locale, Reale, seu violatio personae Sacrae, loci sacri, & alterius rei sacrae: Unde specialiter in Confessione aperiendum est, personae, an locus, an alia res sacra violata sit? cum species peccatorum ex Trident. aperiendi debeant in confessione.

II. Quæritur tamen primo; An hæc divisio Sacrilegii in has tres species sit divisio in species subalternas, hoc est, quæ continent sub se alias species, an vero in infimas, & atomas?

Respondeo, Suar. lib. 5. de Sacram. cap. 5., Less. lib. 2. cap. 47. dub. 3., Filliuc. putare, divisionem hanc esse in species subalternas; Unde fit, in confessione non solum explicandum esse, num persona, aut locus, aut alia res sacra laesa sit, sed etiam modum particularem Sacrilegii; verbi gratia, num persona sacra violata sit per percussorem, aut per fornicationem; num locus per ef-

fusionem sanguinis, aut feminis; num res sacra violata sit per violationem Sacramentorum, & praesertim Eucharistiae, aut aliarum rerum Sacrarum?

Verum D. Th. 2. 2. quæst. 99. art. 3., Cajet., Trull. hic putant probabilius divisionem illam Sacrilegii esse in tres species ultimas; Unde fit, modos prædictos Sacrilegii differre tantum numero; sicut differt sacrilegium commissum contra Petrum a commissio contra Paulum; vel satem differre secundum circumstantiam aggravantem. Ratio D. Th. est, quia solum habitudo ad sanctitatem istarum specierum est simpliciter diversa; Nam persona dicitur sacra, quia est subiectum sanctitatis; locus dicitur Sacer, quia continet personas, & res sacras; res aliae dicuntur Sacrae, quia ad sanctitatem ordinantur. Adde, quod si istae species non essent infimae, difficillimum esset assignare species infimas in confessione explicandas; unde quamvis consilium sit explicare modos illos significatos Sacrilegii, in quantum sunt sacrilegi, & virtuti religionis opponuntur, possunt tamen citra culpam reticeri.

III. Quæritur secundo; Quid veniat nomine personae Sacrae, & quot modis lædatur?

Respondeo, personam sacram dici, quæ vitæ statu, vel per votum, vel per sacrum Ordinem Deo specialiter est consecrata: Tales sunt Clerici omnes, & Religiosi, ac Religiosæ, etiam si nondum professionem emisissent. Quare si huiusmodi personae lædantur, quatenus Sacrae, seu quatenus in Dei cultum destinatae sunt, sacrilegium committitur: Et quia Ecclesia intuitu virtutis Religionis prohibuit, ne in eas violentæ manus injiciantur, ne ad secularia iudicia pertrahantur, ne vectigalibus, & tributis subiciantur, ideo Sacrilegium committitur eas in his actionibus offendendo, quia offenditur

Deus in personis sibi specialiter dedicatis.

IV. Quadrupliciter itaque committitur Sacrilegium per læsionem personæ Sacræ. Primo, per violentam manuum injectionem. Secundo, per usurpatam jurisdictionem quoad forum, seu si ad sæculare tribunal pertrahantur. Tertio, si subjiciantur oneribus vestigialium. Quarto, per actiones venereas; itaut qualibet persona habens votum castitatis sacrilegium committat, si carnaliter peccet, sive corpore, sive etiam mente, quia abutitur persona Deo per tale votum dicata, tam corpore, quam anima.

V. Novitius tamen non habens votum castitatis, si carnaliter peccet, sacrilegium non committit: Sicuti nec committit Sacrilegium, qui habens votum castitatis inducit alios ad peccandum carnaliter, apud Tambur. lib. 2. Methodi Confess. cap. 6. §. 5. Et ratio est, quia per votum castitatis videtur homo se obligare tantum ad non peccandum contra castitatem, seu ne ipse in sua persona delectationes venereas admittat, non vero ne alios in easdem inducat; propriam enim, non alienam castitatem promittit. Putat etiam Tambur. in Decalogum hic, Sacerdotem Græcum non esse sacrilegum, si peccet contra castitatem; quia non constat emitti a Sacerdotibus Græcis votum ullum castitatis.

VI. Dubium est, Num habens votum, verbi gratia, jejunandi, obediendi, &c., sit etiam sacrilegus, si non jejuret, obediat, &c. Affirmant communius cum Less., Cajet., Valent.; quia per quodcumque votum tam persona relate ad illam operationem, quam res, quæ promittitur, Deo specialiter dicatur. Sed probabiliter negant Pal., & Tambur. hic ex Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 3. cap. 3.; quia nihil sa-

crum violatur; sed solum peccatur contra fidelitatem Deo debitam per promissionem, seu votum: Quare ex Suar. sola violatio voti solemnissimæ castitatis est sacrilega, quia per tale votum dumtaxat persona ex ordinatione, & acceptatione Ecclesiæ Deo specialiter dicatur anima, & corpore: Jejunium vero, quod promittitur per votum, non dicitur res Deo dicata, sed solum promissa; unde qui violat votum jejunandi, non peccat contra virtutem Religionis, peccat tamen peccato perfidiæ contra Deum explicando in confessione, seu contra fidelitatem Deo debitam; Et idem putat Suar. dicendum de violante votum simplex castitatis. Communius tamen docent, ut diximus, omnem voti fractionem esse sacrilegam; & Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 27. probabiliter docet, votum simplex castitatis a voto solemnissimo non differre specie; Unde satis est in confessione dicere, commissum esse peccatum contra votum castitatis, vel cum habente votum castitatis, non explicando Sacerdotium, aut professionem.

VII. Ex dictis inferitur primo, Quare si Sacerdos furetur, blasphemet, &c., non sit sacrilegus? Contra vero si violet votum castitatis? Disparitas est, quia persona per votum specialiter Deo dicatur relate ad operationem, quam vovet, & ideo violando votum violatur persona sacra, quatenus sacra est: At furando, blasphemando, &c., solum læditur jus naturale, & divinum, non vero persona sacra, quatenus sacra est; aliter omnia peccata Sacerdotum essent Sacrilegia: Verum quidem est, quod Sacerdos sit sacrilegus, si in mortali celebret, vel Sacramenta suscipiat, aut conferat; id est tamen propter irreverentiam gravem, quam irrogat rebus sacris, atque adeo tale sacrilegium non est ratione personæ, sed ratione rei Sacræ.

VIII.

VIII. Inferitur secundo disparitas, quare percussio Clerici etiam habentis primam tonsuram, & novitii nullum habentis votum sit sacrilega; Et contra fornicatio eorundem non sit sacrilega? Ratio est, quia persona etiam per primam tonsuram, & per novitiatum sacratur Deo, juxta institutiones Ecclesiasticas, itaut per percussionem censeatur persona sacra violari: Contra tamen juxta institutiones Ecclesiasticas non censetur per primam tonsuram, aut per novitiatum ita sacrari Deo persona, ut committat sacrilegium, si fornicetur. Et per hæc etiam patebit, quare effusio sanguinis, vel seminis facta in loco Sacre sit sacrilegium; non vero blasphemia, aut aliud enorme peccatum non specialiter ab Ecclesia prohibitum, si in loco Sacro committatur?

IX. Queritur tertio; Quanam loca dicantur Sacra, & quomodo violentur?

Respondeo, nomine loci Sacri, quoad hunc effectum constituendi sacrilegum peccatum in eo commissum, venire solum Ecclesias, Cæmeteria, Monasteria, Hospitalia, & Oratoria auctoritate Episcopi approbata, in quibus tam sacrificium Missæ, quam alia divina officia celebrantur.

X. Notandum tamen, quod nomen Ecclesiæ in favorabilibus, seu relate ad effectum gaudendi immunitate, importet etiam Ecclesiæ fabricam, parietes, turres, tectum, januam, scabellum, atrium, claustrum, & ambitum exteriorum: in odiosis tamen, seu relate ad effectum constituendi, verbi gratia, furtum sacrilegum, nomen Ecclesiæ importat solum Ecclesiam cum suis cappellis, & cæmeterio, ut notat Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 15. num. 23.

XI. Violatur autem locus sacer per illas tantum actiones, quæ jure Canonico intuitu Religionis in locis Sacris

prohibentur.

Primo itaque committitur sacrilegium per violationem loci sacri, quoties injuriose effunditur in loco Sacro sanguis, vel semen, juxta explicanda in de Matrimonio. Ubi notat Tambur. lib. 2. Meth. Confes. cap. 6., hujusmodi delicta, ut sint sacrilega, debere esse publica, & notoria; quia intantum committitur Sacrilegium, inquantum polluitur Ecclesia, & indiget reconciliatione; sed non polluitur Ecclesia per hæc delicta, nisi sint publica, & notoria; ergo si sint occulta, non sunt sacrilega. Ita Pont., Vasq. contra Suar., Sanch., Bonac., qui putant esse sacrilega, etiam si sint occulta.

Secundo, si locus sacer destruat, spoliatur, incendatur, &c.

Tertio, per Sepulturam vel excommunicati vitandi, vel non baptizati, etiam si infantis, modo parentes saltem fideles non sint, ex Sayr.

Quarto, per extrationem violentam personæ a loco Sacro.

Quinto, si in Ecclesia turpes ludi exercentur.

Sexto ex Suar. apud Trull., si in Ecclesia fiant mercatus, deambulationes, conclamationes, secularia concilia, convivia, strepitus judiciorum secularium, (non tamen Ecclesiasticorum, quæ præsumuntur pietatem concernere) & alia hujusmodi, quæ divinum cultum impediunt; Quamvis ex D. Th. in necessitate ea liceant aliquando, verbi gratia, ob multam pluviam, ob solis æstum, si alius locus opportunus ad se recipiendum absit; dummodo a strepitu, & immodesta comotatione absteatur; Immo nec videtur grave peccatum aliqua particularis comestio moderata, & honesta in loco Sacro facta sine necessitate, dummodo fiat sine tumultu, clamore, & scandalo, ut dicitur de deambulationibus, & parla-

men-

mentis, quia non videtur gravis injuria irrogari sanctitati loci.

XII. Septimo, Sacrilegium ratione loci sacri committitur per furtum rei etiam profanæ ibi commissum: Etenim ex cap. *Quisquis inventus* 17. quæst. 4. sacrilegium est non solum furtum Sacri de Sacro, & Sacri de non Sacro, sed etiam non sacri de sacro, seu rei profanæ de loco sacro. Notat tamen Tambur. lib. 2. Methodi Confess. cap. 8. cum Lug., Pal., Azor. contra Suar. Vasq., Laym., Bonac. non esse sacrilegium quodlibet furtum rei profanæ, seu non sacræ in Ecclesia commissum, sed solum quando res non sacra est in Ecclesia custodiæ, aut securitatis causa, vel est Ecclesia commodata, itaut Ecclesia de re illa teneatur; quia tunc aliquo modo ad Ecclesiam pertinet. Unde non committit Sacrilegium, qui crumenam divitis in Ecclesia furatur, aut gladium parochi, quem parochus possidet nomine suo, non Ecclesiæ: Committit vero (ut communiter docent contra Fagund. in secundum præceptum Ecclesiæ lib. 2. cap. 5. num. 21.) duplex specie sacrilegium, reale scilicet, & locale, qui rem sacram de loco sacro furatur, verbi gratia calicem in Ecclesia, vel in Cæmeterio, aut in Sepultura sub Ecclesia, quæ etiam venit nomine loci sacri.

XIII. Dubium tamen est; An sit sacrilegium locale, si quis furetur aliquid e Sacristia?

Sanch. loc. cit. num. 31. contra aliquos Neotericos putat, nomine loci sacri non venire Sacristiam, quia est extra Ecclesiam. Illud certum est, non esse sacrilegium locale furari aliquid in Claustris Religiosorum, quamvis gaudeant immunitate; Immo nec in Oratorio domus privata, in quo de licentia Episcopi celebratur; quia hujusmodi Oratoria privata non veniunt nomine loci sacri, ne in favo-

rabilibus quidem, cum non gaudeant immunitate; possunt enim ad nutum fundatoris in profanos usus converti. Demum de Oratoriis Xenodochiorum, & Eremitiorum, quæ auctoritate Episcopi sunt erecta, quæ non sunt benedicta, aut consecrata, dubium est apud Doctores, an veniant nomine loci sacri? Sanch. num. 39. affirmat, quia ad profanos usus converti nequeunt, & gaudent immunitate, quamvis in eis divina officia non celebrentur.

XIV. Quæritur quarto; Quid veniat nomine rei sacræ, per cujus violationem committitur Sacrilegium?

Respondeo, venire, Primo Sacramenta. Secundo Vasa sacra, quæ sunt instrumenta rebus sacris administrandis, necnon imagines Sacras, & Reliquias Sanctorum, ad quæ reducuntur verba sacra. Tertio ornamenta Ecclesiæ, vel Ministrorum; quæ scilicet per specialem benedictionem, vel consecrationem divino cultui deputantur, unde horum omnium profanatio, vel furtum est sacrilegium; Sicut etiam destructio irreligiosa templi, ejusque profanatio, vel abusus ad choreas, ad obscenas comædias, &c., necnon abusus Sacramentalium, puta aquæ lustralis, vel candela, aut rami benedicti. Quarto demum nomine rei sacræ veniunt bona Ecclesiæ, decimæ, primitiæ, &c. quia hæc suo modo sacrata sunt, & ad cultum Dei deputantur, quatenus destinantur sustentationi eorum, qui Dei cultui inserviunt, unde eorum pariter furtum sacrilegium est.

Contra vero nec tempus, nec locus veniunt nomine rei sacræ, quamvis divino cultui specialiter dicentur; unde peccans die festo, aut hebdomada Sancta, vel peccans in Ecclesia non committit ex hoc capite sacrilegium; eo quod non est specialiter prohibitum intuitu Religionis peccatum

tum tali tempore, vel tali loco: Effet folum sacrilegium ratione temporis facti, si dies festi violentur operibus servilibus; & aliis prohibitis, ut notat Trull. ex Les.

XV. Est etiam sacrilegium ratione loci, si quis, verbi gratia, concupiscat copulam habendam in Ecclesia; quamvis non sit sacrilegium concupiscere in Ecclesia copulam habendam extra Ecclesiam. Et ratio disparitatis est, quia in primo casu objectum actus interni est sacrilegium; in secundo casu circumstantia loci non fert secum speciem sacrilegii. Ita Doctores communius; Quamvis Suar. tom. 1. de Relig. lib. 3. cap. 7. putet, non solum pollutionem occultam; sed etiam tactus impudicos habere specialem malitiam in confessione aperendam, si in Ecclesia committantur, non quidem ex ullo præcepto Ecclesie, sed ex vi legis naturalis prohibentis fieri in Ecclesia; actus turpes ob reverentiam loci sacri.

XVI. Ex dictis sequitur, sacrilegium reale esse suscipere, vel administrare Sacramenta in mortali. Secundo, abuti sacris vasibus, puta uti calice consecrato ad bibendum. Tertio, abuti sacris verbis ad superstitiones, ad facetias, ad amatoria, ad stabi- liendas hæreses. Quarto, Sacrilega est omnis irreverentia, quæ committitur in recitando divino officio, vel in sacris ceremoniis obetundis, quamvis sæpe a Sacrilegio lethali ex materia parvitate irreverentia isthæc excusetur. Quando tamen Sacerdos (quod utinam nunquam accidat) ut brevi Missam absolvat, notabiliter obtruncat verba, & ceremonias confundit, irreverentia certe non est levis, nec sacrilegium veniale. Quinto, male habere imagines, & reliquias, puta illas inhoneste pingendo, vel istas dispergendo, ne colantur. Sexto, invasio bonorum, vel juriam

Ecclesiasticorum, retentio legatorum Ecclesie, &c.

ARTICULUS II.

De Blasphemia.

- I. Blasphemia proprie solis verbis, non vero factis contumeliosis exhibetur contra Deum, aut Sanctos, sive mente, sive ore, sive scripto.
- II. Non datur materia parvitas in blasphemia, etiamsi joci gratia proferratur.
- III. Ex consuetudine sine plena advertentia blasphemare non vacat culpa lethali.
- IV. Blasphemia hereticalis continet hæresim, seu quod articulo fidei directe opponitur; secus vero Blasphemia simplex. Hereticalis aut tollit a Deo quod habet, aut per contumeliam tribuit Deo, quod non habet.
- V. Simplex Blasphemia est quadruplicis generis, Enunciativa, Detestativa, Irrisoria, & Juratoria.
- VI. Probabiliter non differunt specie Blasphemia in Deum, & Blasphemia in Beatam Virginem, & in Sanctos; nisi proferantur in Sanctos ob propriam eorum excellentiam.
- VII. Qui maledicit creaturis, in quantum Creature Dei sunt, profecto blasphematur; sicut qui rebus sacris maledicit: Quid si quis creaturis irrationabilibus maledicat? Et quid si tempori, pluvie, ventis?
- VIII. Discutuntur plures formulae, quæ frequenter usurpantur, num sint Blasphemia.
- IX. Quid de formula illa conditionata, Deum abnego, si res non ita se habet? Quid de illa, Per vitam Dei? aut de illa alia, Corpo di Dio con voi?

X. In

- X. *In dubio, an formula aliqua sit Blasphemia, non est talis censenda.*
 XI. *Blasphemi denunciandi sunt (si Blasphemia sit haereticalis) intra sex dies a noticia, sub pena Excommunicationis latae sententiae.*

I. **B**lasphemia est convicium, seu verbum contumeliosum, quod jacitur contra Deum, aut Sanctos, sive mente, sive ore, sive scripto proferatur. Ita communiter. Putant tamen nonnulli, etiam factis, vel signis posse blasphemiam committi, puta conculcando imagines, infrendendo dentibus in Deum, expuendo in caelum; sed hoc negat Bonac. ex Suar. & Lefs.; quia blasphemia opponitur laudi Dei, quae solis verbis mente, vel ore, vel scripto exhibetur; unde blasphemia in solis verbis, non in factis proprie consistit.

II. Hinc sequitur primo, blasphemiam opponi virtuti Religionis; quia haec divinum honorem, & laudem tuetur, quam blasphemus offendit derogando illi, vel diminuendo.

Sequitur secundo, peccatum hoc ex genere suo esse mortale, & solum ratione inadvertentiae posse esse veniale, non vero ex levitate materiae, puta ratione levitatis, & joci. Ratio est, quia nulla respectu Dei dari potest levis contumelia, & gravis est ex se deordinatio, etiam per jocum blasphemare, ac Deum inhonorare. Putat quidem Villalob. apud Trull. cum Dian. part. 5. tract. 5. resol. 3. probabiliter in hoc dari posse parvitatem materiae, ut si quis velit facetiam confirmare verbis Sacrae Scripturae. Sed communiter rejicitur, quia vel hoc fit sine contemptu, & est sacrilegium veniale, non blasphemia; vel fit cum contemptu, & est blasphemia mortalis, quia est gravis irreverentia.

III. Hinc etiam fit, quod qui ex

habitu, & consuetudine sine plena advertentia ad Dei inhonationem solet blasphemare, teneatur sub mortali conari ad talem habitum evellendum; tum quia aliter est in mortali periculo, & proxima occasione blasphemandi: tum etiam quia gravis deordinatio est Deum sic inhonorare.

IV. Quæritur nunc primo; Quotuplex sit blasphemia?

Respondeo, aliam esse simplicem, aliam haereticalem. Haereticalis dicitur, quae continet haeresim, seu quae alicui articulo Fidei directe opponitur, ut, Abnego Deum, Abnego crucem Christi, Beatam Virginem, Deus est injustus, dæmon est omnipotens. In quibus casibus blasphemus, si credat, quod ore profert, erit pariter haeticus, & ut talis judicandus; scilicet vero si id non credat, cum non habeat errorem circa fidem. Simplex vero blasphemia dicitur illa, quae errorem circa fidem non continet, ut solent esse, quae dicuntur per modum optandi, imperandi, imprecandi, &c. verbi gratia, Maledictus Deus, displiceat Deo, quod vulgo dicitur, A dispetto di Dio; vel si quis irreverenter nomet membra Christi Domini, vel pudenda Sanctorum, ut notant Suar., Sanch. apud Trull., quia sic intendit facere illos contemptibiles propter tales partes naturales.

Sequitur ex dictis primo, duobus praesertim modis blasphemari, vel scilicet tribuendo Deo per contumeliam id, quod non habet, eique repugnat, ut appellando Deum injustum, crudelem, &c.; vel tollendo Deo id, quod habet, & illi essentia liter convenit, ut dicendo, non habere providentiam, omnipotentiam, dæmonem esse omnipotentem, &c.

Sequitur secundo, blasphemiam esse detestari divina, vel Deum maledicere, illique mala imprecari. Ratio est,

est, quia tribuitur Deo id. quod non habet, eique repugnat, ut si dicatur, Maledictus sit Deus, Pereat, Velit nolit, hoc erit, &c.; Vel si quis juret per vitam, aut per caput Dei, aut Sanctorum, quia ex Azor. sensus est, quod Deus, aut Sancti amittant vitam, si res non ita est.

Sequitur tertio, blasphemiam esse exprobrare Deo ea, quæ habet, seu tribuendo illi ea, quæ habet, sed irreverenter, ut jurare per corpus, aut sanguinem Dei ex indignatione; sicut etiam jurare per falsos Deos: Seclusa tamen indignatione contra Deum, & contemptu, non est blasphemiam jurare per corpus Dei, scilicet Christi Domini.

Sequitur quarto, esse blasphemiam ea, quæ sunt propria Dei communicare creaturæ, ut vocare dæmonem omnipotentem, fœminam amatam vocare Deam; aut jurare per falsos Deos, cum sic tribuatur illis infallibilis veritas, quæ soli Deo convenit.

Sequitur quinto, esse blasphemiam dicere, Pereat, qui me sustentat, intelligendo Deum; sicut etiam dicere, Perdat te sanguis Christi, Occidat illum Sanctus Franciscus; Sanguis enim Christi Domini, & Sancti ad salvandum nos, non ad perdendum sunt parati; unde magna afficiuntur contumelia per talem formulam, ut notat Laym. apud Tambur.

V. Sequitur ultimo, blasphemiam simplicem, seu non hæreticalem esse quadruplicis generis: nam vel est Enunciativa, ut Ad injuriam Dei hoc faciam; vel Detestativa, ut, Pereat Deus, Maledictus sit Deus, Displiceat Deo; vel Irrisoria, ut Vah qui destruis templum Dei; vel Juratoria, ut Pereat Deus, si ita non est, vel si hoc non erit.

VI. Quæritur secundo; An differant inter se specie blasphemiam in Deum,
Pars II.

in Beatam Virginem, & in Sanctos?

Respondeo, Saur., Sanch., & alios apud Tambur. in Methodo Confessionis lib. 2. cap. 3., probabilius putare, quod specie differant, quia blasphemiam in sanctos præter propriam malitiam blasphemiam, habet etiam malitiam contra Duliam, (quæ est honor specialis debitus Sanctis) sicut blasphemiam contra Beatam Virginem continet malitiam contra Hyperduliam: Etenim per blasphemiam in Sanctos non solum Deus, sed etiam ipse Sanctus injuria afficitur; Econtra per Blasphemiam in Deum soli Deo irrogatur injuria; ergo blasphemiam in Deum, & in Sanctos differunt specie.

Sed probabile etiam est, quod docet Azor., & alii apud Dian. part. 1. tract. de Circumst. resol. 50. non differre specie; sicut non differunt specie juramentum per Deum, & juramentum per Sanctos. Ratio est, quia cum omnes communiter honorent Sanctos non ob præcisam eorum propriam excellentiam, sed quatenus ad Deum ordinantur, ideo nec illos injuria afficiunt, nisi quatenus ad Deum referuntur; Unde ab uno Deo omnes blasphemiam specificantur. Quare juxta hanc sententiam satis est in confessione dicere, Blasphemavi, non explicando an contra Deum, vel contra Sanctos, aut alias creaturas verbum contumeliosum sit prolatum, nisi forte alicubi sola blasphemiam contra Deum esset reservata.

Quamvis quando blasphemiam fuerit hæreticalis, debeat exprimi hæc nova species peccati; sicut etiam si blasphemiam ex odio formali Dei, vel ex desperatione proferatur. Verum si proferatur in Sanctos ob propriam eorum excellentiam, & non quatenus ad Deum referuntur, debet in confessione id exprimi, quia tale peccatum est contra virtutem Duliam, non Religionis.

VII. Quæritur tertio, Utrum com-
M mit-

mittatur blasphemia non solum conviciando Sanctos, sed etiam maledicendo aliis creaturis?

Respondeo cum Bonac., & Less. cap. 45. dub. 5., puram maledictionem creaturarum sine ordine ad Deum non esse proprie blasphemiam, (quamvis sit peccatum mortale contra charitatem, si conjungatur cum desiderio notabilis damni; sit vero solum veniale, si tantum ex passionis, & iracundiae impetu imprecemur alicui grave damnum) Est autem blasphemia maledicere creaturis, ut creaturae Dei sunt, seu per ordinem ad Deum; sicut etiam blasphemando res sacras; quia per hujusmodi maledictionem tribuitur per contumeliam Deo id, quod non habet, eique repugnat, aut tollitur a Deo, quod essentialiter habet; cum talis maledictio redundet in Deum auctorem creaturarum. Sicut enim Deus in creaturis honoratur, ita inhonorari potest per maledictionem creaturarum, in quantum creaturae Dei sunt, aut per blasphemiam rerum sacrarum.

Hinc sequitur, ut notant Sayr., & Suar., committi blasphemiam spernendo Sanctos; nam sicut in Sanctis laudatur Deus, ita in illis potest Deus contumelia affici, & blasphemari; & ideo diximus, blasphemiam in Sanctos, aut in alias creaturas non differre specie a blasphemiam in Deum. Demum maledicere creaturis irrationabilibus secundum se non est mortale; immo potest nec esse veniale; si enim possumus illas occidere, quidni, & malum imprecare? Si tamen creaturae irrationales considerantur, in quantum sunt hominis, esset mortale illis maledicere; non secus ac maledicere ipsi homini, ut si quis velit arborem incendi, equum occidi ex odio hominis: Si vero maledicatur tempus pluvia, ventus, &c., quatenus illis Deus utitur ad nos pu-

niendos, esset profecto blasphemia: Quod si non sit indignatio contra Deum, sed contra creaturas, non erit blasphemia; ut si dicatur, Maledicta hora qua mei parentes me genuerunt, haec enim indignatio est contra parentes, atque adeo est peccatum contra pietatem, leve, vel grave, prout leviter, vel graviter laedit observantia erga illos.

VIII. Queritur quarto, Quanam formula usurpari solita nullam contineant blasphemiam, quanam vero dubium est, an contineant; & quomodo istae interpretandae?

Respondeo, non reputari a Doct. ribus blasphemiam, Primo, si dicatur, Hoc est verum, sicut est verum evangelium; vel, sicut est verus Deus; quia communiter volumus per haec verba indicare similitudinem quandam, quod sicut unum est verum, ita & aliud. Esset vero blasphemia, si vellemus veritatem creatam defectibilem cum divina indefectibili aequiparare. Secundo, quando dicitur, *Potenza di Dio*, *Potenza di Dio*; Haec enim verba solum important quoddam lignum admirationis contra rem, quae inopinato accidit. Tertio, *Pejerans* non est blasphemus, cum nihil tribuat, aut tollat a Deo in ejus convicium; nam pejerans non petit, ut Deus firmet falsitatem, ut censet Pal. tom. 3. disp. 2. punct. 2. §. 3., sed enunciative tantum profert cum temeritate illud falsum a Deo confirmari, non optative. Quarto, non est blasphemia dicere, sic tandem fato futurum erat, si non intelligatur fatum Gentilium fatuorum, sed sola necessitas talis eventus consequens ad Dei praevisionem.

Dubium tamen est primo, An qui nolens dicere blasphemiam hanc, (Santo diavolo) dicat, *Santo dia*, vel *Santo diamant*, etiam blasphemet? Respondendum tamen, quod si animo nolit diabolo sanctitatem appingere, vere

verè non blasphemet, ut Tambur. cum doctis viris ab ipso consultis censet; quia idcirco dicit, dia, vel, diammant, ne blasphemiam proferat. Idem dicens contra Bonac. de eo, qui diceret, nego Di, quia non vult dicere, Dio; quamvis in tali formula scandalum facilius adfit.

IX. Dubium est secundo de blasphemia conditionata, verbi gratia, Renego Deum, si ita res non est, Deus est injustus, si te non occiderit &c., Sanch., & Pal. putant has esse blasphemias; Quod tamen negant Sal., & Tambur., quia non videtur fieri sensus, quod fides in Deum, vel iustitia Dei pendeat a veritate rei creatæ, aut a futuro eventu, quod sane esset blasphemia; sed sensus videtur esse, quod sicut certum mihi est ex Dei gratia nunquam me Deum renegaturum, ita certum est, quod assero; & sicut certum est, Deum non esse injustum, ita certum mihi est te esse occidendum, per similitudinem quandam, non per æquiparantiam, ut diximus de illa formula, Hoc est verum, sicut est verus Deus: nec est sensus, ut putat Pal., quod Deum renegaturus sim, si res ita non sit, aut quod Deus erit injustus, si non occideris.

Dubitatur tertio; an sit blasphemia dicere, Per vitam Dei, vel Sanctorum? Affirmat Decian., qui putat ejus sensum esse, amittant Deus, vel Sancti vitam, si res ita non est; Sed communiter cum Sanch. negant; quia sensus est, Sicut Deus vitam habet, ita verum est, quod dico.

Dubitatur ultimo; An sit blasphemia dicere ex indignatione contra hominem, vel jumenta (Corpo di Dio con voi, Ah Sangue di Dio?) Communiter negant, quia tota indignatio est in creaturas, & nihil Deo tribuitur, vel tollitur per convicium; Est tamen peccatum veniale irreligiosita-

tis contra secundum præceptum Decalogi, ut notat Laym., quando solum indignatio fertur in creaturas; Quod si indignatio ferretur etiam in Deum, esset profecto blasphemia, quia in actu exercito significaretur, Deum esse dignum nostra indignatione.

X. Regula generalis est, ex Bonac., Pal., Tambur., quod quoties aliqua verba sumi possunt in utramque partem, pro blasphemia scilicet, & non blasphemia, non sint sumenda pro blasphemia; quia in dubio non sunt accipienda, ut sonent delictum, cum delictum non præsumatur, nisi clare constet.

XI. Quæritur ultimo; An blasphemii sint corrigendi, & denunciandi?

Respondeo, audientem blasphemos ex præcepto naturali teneri illos corrigere, si possit absque gravi incommodo, & sit spes fructus; quamvis non expediat id fieri, dum blasphemii sunt in ira, quia magis irritarentur: Tenetur etiam audiens denunciare blasphemias hæreticales Inquisitoribus, vel Ordinario; blasphemias vero simplices judici sive Ecclesiastico, sive Saculari, cum sint mixti fori, ex decretis Pii I., & Julii III.; Quamvis hæc decreta relate ad blasphemias simplices propter desuetudinem non videantur obligare, ut notat Pal.: Blasphemi vero hæreticales intra sex dies a die notitiæ denunciandi sunt sub pœna excommunicationis lata sententiæ impositæ in Edicto Sanctæ Inquisitionis.

ARTICULUS III.

De Tentatione Dei.

I. Tentatio secundum se alia est Probationis, alia Inductionis. Ad primum genus spectat tentatio Dei, quippe quæ est Probatio alicujus divini Attributi modis indebitis.

M. 2.

III.

II. *Expressa Dei tentatio habetur, si directe intenditur experimentum de aliqua Dei perfectione. Tacita vero habetur, quando sine tali expressa intentione aliquid ad id ordinatur.*

III. *Tentatio Dei ex genere suo est peccatum lethale; cum gravem irreverentiam erga Deum imponet.*

IV. *In lege veteri praecipiebantur a Deo nonnullae purgationes, itaut miraculis innocentia alicujus detegeretur; At in nova lege prohibentur.*

V. *Tentat Deum, qui miraculum ab eo petit cura necessitatem, aut Dei impulsu; Sicut etiam qui ex curiositate vult experiri opus aliquod supernaturale.*

VI. *Poterit aliquando Tentatio Dei a mortali excusari, si aut desit plena deliberatio, aut desit materia parvitas.*

I. **T**entatio in genere dividitur in tentationem Probationis, & Inductionis. Tentatio probationis est dictum, vel factum ad capiendam experientiam, verbi gratia, ad explorandam alicujus probitatem, scientiam, potentiam, veracitatem, &c. Tentatio inductionis est ipsa provocatio, seu inductio ad malum: Quare primo genere tentationis dicitur Deus tentasse Abraham, Tobiam, Job, & alios Sanctos, ut eorum virtutes manifestaret. Secundo vero genere tentationis tentant nos diabolus, & concupiscentia; unde Jacobi 1. dicitur, *Deus intentator malorum est, ipse autem neminem tentat; Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua.*

Tentatio Dei sumitur juxta primam significationem; unde definitur a D. Th. 2. 2. quaest. 97, quod sit probatio, seu experientia alicujus divini attributi (puta scientiae, potentiae, bonitatis, aut divinae voluntatis) in-

debitis modis. Quare Tentatio Dei est actus contra Religionem, ut docent D. Th., Suar., Bonac.; quia importat irreverentiam contra Deum vel de ipsius perfectionibus experimentum capere indebitis modis, hoc est absque justa causa, relictis mediis a Deo institutis; Ut si imperitus vellet absque justa causa concionari nulla praevia praeparatione, sperans a Deo suggerenda sibi verba ad rem. Aliqui vero cum Azor., Reginad. lib. 2. cap. 34. putant, tentationem Dei opponi virtuti Spei, quia tentans Deum sperat aliquid a Deo modo indebito; non dicitur tamen sperari aliquid modo indebito, quando ex inspiratione, vel impulsu Dei speratur aliquid per media extraordinaria; ut fecit Gedeon Judicum 16., Elias 3. Regum 18., Abraham Genes. 15., atque adeo illi non tentavere Deum, sed ejus se voluntati conformarunt.

II. Dividitur Tentatio Dei in Expressam, & Tacitam, seu Interpretativam. Expressa dicitur, dum aliquid fit ea intentione, ut experientia capiatur de aliqua divina perfectione; Verbi gratia, si quis petat miraculum sine necessitate ad confirmandos articulos fidei; vel si velit se praecipitem agere de turri, ut experiatur, an a Deo adjuvetur. Tacita vero dicitur, quando aliquid fit sine tali expressa intentione capiendi experimentum de perfectionibus divinis; Nihilominus quod fit, vel dicitur, ad nihil aliud ordinatur, quam ad capiendum tale experimentum; Ut si quis velit ad imitationem Christi Domini abstinere ab omni cibo toto tempore quadragesimali; aut si omissis scalis velit e turri descendere, sperans se a Deo incolumem servandum; Vel si praetermissis mediis naturalibus vellet sola oratione bona temporalia obtinere; aut si aegrotus curari vellet nullo adhibito remedio naturali. Verum si aliquando du-

ductis necessitate nil illis remanet, nisi Deum exorare, non est hoc tentare Deum; nam Paralipomenon 2. dicitur: *Cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.*

III. Quæritur nunc; An tentatio Dei ex genere suo sit peccatum mortale?

Respondeo affirmative cum communi; Est enim contemptus, & gravis irreverentia erga Deum, vel quia conjungitur cum dubitatione de ejus perfectionibus, & sic continet etiam infidelitatem; vel quia importat indebitam, & præsumptivam divinæ voluntatis investigationem per media ipsius providentiæ repugnantia.

Quare committitur peccatum mortale Tentationis Dei in sequentibus casibus. Primo, quando experimentum conjungitur cum manifesto periculo gravis damni; ut si quis gravi morbo laborans respuat medicinas, sperans a Deo sanitatem; vel quando quis duellum acceptat ad ostendendam suam innocentiam, putans a Deo servandum in signum suæ innocentiae, ut olim erat in usu: Proinde in cap. *Mendam*, & cap. *Consuluisi*, & cap. *Monomachiam* 2. *quest.* 5. prohibentur illæ probationes tunc usitatæ, scilicet ferri candentis, vel ferventis aquæ, vel duelli ad explorandam veritatem aliquam, vel innocentiam alicujus.

IV. Neque dicas, quod Numer. 5. præcipiebatur, mulierem de adulterio suspectam aquis amaris purgari; & quod Deus variis miraculis similes purgationes confirmavit, ut refert Delrio lib. 4. de Magia,

Nam respondetur, in lege veteri id Deum expresse voluisse, & præ-

cepisse; in legem autem nova tale præceptum ceremoniale cessasse: Unde nunc tale experimentum non est licitum. Deinde verum est aliquando Deum confirmasse miraculis similes purgationes, sed id accidit, vel quando ex divino instinctu nonnulli ad id compulsi sunt, vel quia, ut notant Suar., & Sanch., quamvis homines tunc peccarint peccato tentationis Dei, voluit Deus miraculis vel confundere calumniatores, vel favere innocentiae eorum, qui calumniam patiebantur.

V. Secundo, est peccatum mortale tentationis Dei, quando experimentum conjungitur cum scandalo; ut quando quis publice petit miraculum absque necessitate, aut impulsu Dei speciali ad confirmandam fidem.

Tertio, quando fit experimentum ad videndum aliquod opus supernaturale ex curiositate; tunc enim agitur cum Deo tanquam cum curiosorum fautore, & consequenter magna illi irrogatur injuria, ut notant Less., & Suar.

VI. In duobus tamen casibus peccatum tentationis Dei poterit esse veniale. Primo, si non intercedat plena deliberatio; quod habetur in qualibet materia peccaminosa. Secundo, si detur materiæ parvitas, verbi gratia, si quis levi morbo affectus vane speret a Deo sanitatem, relictiis mediis naturalibus: Quod si renuat medicinam, non quia vane sperat a Deo sanitatem, sed quia vult imitari Christum Dominum patientem, aut carnem domare, non dicitur tentare Deum, dummodo probabile mortis periculum non incurrat.